

DĚLÁME, JAKO BY SE NÁS TO NETÝKALO

Rozhovor s dramaturgem Městského divadla v Mostě a lektorem rozborového semináře Zdeňkem Janálem

Pocházíš z Prostějova. To je ti nejspíš blízký Wolkrův Prostějov.

Chodil jsem tam odmalicka. Rodiče byli velcí fandové a vodili mě tam, abych nebyl sám doma. Byly to moje první divácké kroky, které mě k divadlu přivedly. Vztah k poezii mi zůstal. Rozvíjel se četbou, osobním přátelstvím s různými básníky, organizováním akcí. Až do té podoby, že v současné době žiju s básničkou (smích).

Je pro tebe Divadelní Piknik vůbec první národní přehlídkou, kde jsi členem lektorského sboru?

Ne. Loni jsem byl v porotě na národní přehlídce ve Vysokém nad Jizerou, na Krakonošově divadelním podzimu, což je přehlídka vesnických ochotnických souborů. Trvá devět dnů v kuse, což je poměrně náročné. Pak jsem zažil řadu menších krajských přehlídek, od Pohárků SČDO po Wolkrův Prostějov.

Takže úplný nováček nejsi.

To ne, ale ve Volyni poprvé zažívám takhle velkou přehlídku činoherního divadla. Nervozitu ale cítím vždycky, když se má o představení hovořit. Když mám vykopávat, nikdy nevím, co ze mě vypadne. Vždy doufám, že aspoň něco.

Jsou přehlídky amatérského divadla pro tebe z dramaturgického hlediska inspirativní? Vzhledem k tomu, že jsme v sobotu zhlédli zajímavý Archiv jazyků, si asi můžu odpovědět sama.

Pozorování souborů na přehlídkách mi jako dramaturgovi přináší zpětnou vazbu. Často mě něco zaujme a donutí přemýšlet nad něčím, u čeho bych si jinak nedopřál ten luxus o tom uvažovat. Druhá věc je ta, že například Archiv jazyků pro mě soubor objevil. A to jsou dobré momenty, kdy se text dá použít i v profesionálním divadle. I Valerie a týden divů byla inscenačně výrazně objevná. Soubor si našel velmi dobrou cestu a adekvátní řešení jevištní podoby.

Působíš jako kmenový dramaturg v divadle v Mostě. A různě si odskakuješ, celkem pravidelně třeba do Pardubic.

V Pardubicích jsem byl šest sezón a po drobné pauze jsem přešel do Mostu. Rád se tam ale teď vrátím na hostování s jednou inscenací. Jinak jsem hostoval v Klicperáku v Hradci Králové na inscenaci Vítězný únor Pavla Kohouta v režii Břeti Rychlíka. Nebo Na Fidlovačce. Odbočení od kmenového souboru je vždycky občerstvením a potvrzením, jak věci fungují. Možnost porovnání je důležitá.

Dají se pojmenovat nějaké trendy v současné dramaturgii v českých divadlech?

To je dost těžká otázka. Závisí to na typu divadla. Pohybují se především v repertoárovém divadle městského typu. Tam je dramaturgie širší a zaměřená na diváka. Nedá se tu pojmenovat konkrétní dramaturgický trend. Samozřejmě musí být tzv. tutovky, provozní tituly. A pak některé, u kterých se zkusí, jestli je divák přijme a jestli mu určité typy současné dramatiky budou vyhovovat.

Máš konkrétní příklady ze svého působení, kdy jsi to nedokázal dopředu odhadnout?

Často si nejsem jistý, jak to dopadne. Z důvodu určité výrazné interpretace jsem si nebyl jistý třeba inscenací

MUSÍME SI ROZUMĚT JINAK, NEŽ JEN JAZYKEM

Rozhovor s s překladatelem a režisérem Jiřím Petřů

Jirko, kdo u vás doma vynáší koš?

Já. Docela bez výjimky bych řekl. A už si to ani se Zuzanou (představitelka Mary - pozn. redakce) nemusíme říkat. Rozumíme si i bez vyřčení toho dotazu.

Představ nám dosud v Česku neznámou hru Archiv jazyků.

Hledal jsem texty na další sezónu a nechal jsem si jich z Aura-Pontu poslat asi dvacet. Pořád dokola to bylo nelíbí, nelíbí, nelíbí. Až mě konečně zaujal Archiv jazyků tím, že řešil téma, které je mi blízké. A řeší to ironickou formou, s nadhledem. Máš vztahové hry, typicky francouzské komedie, které upřímně moc nemusím, které řeší vztahy stylem architekt Antoine podvádí svou ženu... Lidi jsou hnusný a podvádí se. Archiv takový není, je o lidech, kteří se mají rádi, ale moc jim to nejde.

A kdo je Julia Cho?

Setkal jsem se s textem, aniž bych věděl něco o autorce. Až zpětně jsem o ní něco hledal. Je to Američanka korejského původu narozená v USA roku 1975. Napsala asi deset her. Její rodiče jsou imigranti, kteří se přistěhovali do USA a nikdy se

nenaučili pořádně anglicky. Možná se promítají v Elovejích. A Julia Cho nikdy neuměla korejsky. Sama říkala, že to byla jedna z věcí, která ji motivovala k napsání a konceptu té hry. S rodiči si určitě nějak rozumí i přes to, že jejich jazyk není dokonalý. Hned si kladu otázku, jak to, že si rozumíme, přesto, že jazyk na to nestačí? Musíme si rozumět jinak, než jen jazykem.

Text jsi dostal v angličtině a sám jsi ho přeložil. Zapotil ses nad hrou, která hlavně staví na jazyku a výrazových prostředcích?

Největší výzvou byli Elovajové. U zbytku jsem především dbal na to, aby jazyk byl hodně přirozený, aby to nešustilo papírem. Elovajové jsou přesný opak, musel jsem to psát tak, aby každý poznal, že to není jejich rodný jazyk. A zároveň jsem nechtěl, aby to byla parodie. To na tom bylo nejzdlouhavější.

A nakonec jsi svůj překlad režíroval. Dokázal sis najít odstup a třeba jako režisér škrtnou i nějaký překladatelův nápad?

Přeložil jsem text tak, jak byl. Pak

chvíli ležel. Se souborem jsme po čase text přečetli a vyplynulo z toho to, co škrtneme, co se nám třeba nelíbí. Pak jsme začali zkoušet s novou podobou textu. Odstup přišel s časem, s postupnou proměnou textu. Navíc jsem to překládal už s tím, že jsem měl na mysli náš soubor, kdo bude tu kterou konkrétní větu říkat. S vědomím toho, pro koho to píšu. Je to moje první regulérní režie a chtěl jsem dělat něco, co neznám ani já, ani jiní. Nechtěl jsem být ovlivněný tím, že budu napoprvé režírovat známou hru, kterou mám rád, protože jsem se obával, abych jen něco nenapodoboval. Je pro mě výhoda, že lidi si nemůžou říkat „Tuhle scénu znám, ale ti druzí ji měli lepší.“

Tohle bylo teprve čtvrté představení vaší inscenace. Vyvíjí se ještě nějak její podoba? Pořád režíruješ?

Ne. Na krajské přehlídce jsme připomínky dostali, ale šlo o doladování třeba hereckého výrazu, aby byl víc vidět význam, případně doplnění nějakých rekvizit. Dne jsme poprvé hráli s květinou v květináči. Ale zásadní věci už neměníme.

Martin Rumler

UPEČ TŘEBA CHLEBA, POSTAV TŘEBA VZTAH

Jiří Petru objevil poklad – text, který všechny z nás překvapuje a všichni mu jej závidí. Jak se k němu dostal, si můžete přečíst na dalších stránkách dnešního vydání. Ale nezůstalo jen u tohoto štěstí. Text dokázal skvěle přeložit a tím si připravil pevné, masivní základy pro zdařilou inscenaci. Vzhledem k tomu, že jedním z výchozích témat je zkoumání jazyka, stává se kvalita překladu přímo významotvornou složkou. No a pak už stačilo celou věc, při využití talentovaných herců, kteří mu rozumějí, jen umně zrežirovat. Ano, takto prostinké to divadlo vlastně je.

Stěžejním tématem textu je komunikace, láska a komunikace o lásce – tedy téma, se kterým se potýká v nějaké formě a rozsahu každá lidská bytost po celý svůj život. Pracuje se tedy s materiálem, který většinu diváků musí zasahovat a mají s ním spoustu konkrétních zážitků. A to samozřejmě platí i o hereckém souboru. Všichni na jevišti viditelně z této výhody s radostí čerpají. Navíc jedna z deviz textu je to, že dojemné věci jsou sdělovány bez zbytečného sentimentu, naopak je s nimi zacházeno (jak režijně tak herecky) zcela prostou formou. Tyto momenty fungují ne přesto, ale právě proto.

Samozřejmě, zní to jednoduše, ale naopak na této půdě se toho dá hodně pokažit. Vyžaduje to citlivé režijní vedení, nepodlehnutí vábení laciné prvoplánové komiky. Inscenace pracuje s přesně nalezenou mírou ironie, laskavým usmíváním se nad lidskou neohrabaností. Postavy jsou vedeny přes vědomou práci s obsahem, ne přes hluboké prožívání – jakoby intelektem. To vše je podpořeno soustavou tematizovaných detailů (kontrolka nahrávání, taháky, šanony), čímž nabízí hledišti další témata s potenciálem individuálních asociací u každého diváka. Například metafora chleba – předávání kmenových komunikačních schopností, které osobitou péčí pak kultivuje každý strážce kvásku sám. V podobném duchu se zachází i se scénografií, která se z počátku tváří jako čistě funkční, ale postupem času se prolomí do tematizovaného prostoru – skladu mrtvých jazyků kde bloudí postavy neschopné komunikovat.

Text je vlastně scénován poměrně chladnokrevným způsobem, až surově technologicky s vědomým odmítnutím sentimentu. A právě díky potlačování dojmání se, zadržování sentimentálního přetlaku nakonec musí dojít k uvolnění této nahromaděné, zadržované energie a je téměř nemožné se katarzi ubránit. Nejspíš se k tomu dopracuje každý z nás v jiném momentu, podle individuální okoralosti a počtu jazyků, u kterých jsme během svého života zůstali posledními mluvčími.

René Vápeník

Moc se mi to líbilo. Dvakrát jsem plakala.

Eva, Praha

Jsem dojatá. Zasmála jsem se, ale zároveň to bylo tak dojemné a krásné. Už dávno jsem neviděla tak krásné divadlo.

Vendula, Volyně

Obrečel jsem to, bylo to dojemné. Bylo tam pár nelogičností, ale když je odpouštím bez přemýšlení, tak to na mě fungovalo naprosto skvěle. Navíc mám něco podobného odžito, takže to na mě hodně působilo. Překlad měli zvládnutý a měli to skvěle textově najeté, obzvláště hlavní představitel, který má navíc příjemný hlas. Byl to opravdu zážitek.

Robert, Plzeň

Líbilo se mi to moc. Zapůsobilo na mě, jak si lidi nerozumí, přestože mají společný jazyk. Nebo jak si naopak rozumí a ani nemusí mluvit. Skvělá byla paní Alta, byl pro mě nejvíc srozumitelná a pochopitelná.

Hana, Praha

Chtěl bych se naučit esperanto.

Štěpán, Česká Lípa

Skvěle zvládnutý skvělý text. Když se člověk v hledišti v jednom okamžiku dojme i zasměje, je jasné, že to inscenátoři zvládli. Bylo to dojemné, ale nebyl to přeslazený kýč. Navíc je to nově objevený text, což oceňuju. Po představení mi bylo prostě dobře a usmíval se snad každý, kdo ze sálu odcházel.

Martin, Jihlava

JEŠTĚ SE DÁ JÍT NA OKRAJ

Rozhovor s Ladislavem Kardou a Ondřejem Zaisem

Zajímalo by mě, s kým teď vlastně povedu rozhovor? S Láďou a Ondrou, nebo s Láďou Láďou a Ondrou, nebo...?

L: Můžeš napsat, že Ondra autor a Láďa autor.

O: Ne. Napiš Láďa a Ondra, mediální hvězdy na interviewování.

L: Ne. Teď jsme produkční

Jak se vám tedy jako produkčním daří dávat kluky dohromady?

L: Potkali se sami na dramátku před třinácti lety a na divadelním táboře vzniklo duo ToŤ.

O: Ale teď je to těžký. Zkouší těsně před představením. Maximálně den.

L: A Ondra na Láďu vždycky čeká. Chodí vždycky pozdě.

To je dost stresující. Vynahrazují vám to kluci nějak?

O: Jednou mě Ondra pozval na pivo. Ale pak řekl, že to musím zaplatit.

L: Tak je s nima sranda.

O: Občas se s nima obejmeme.

L: S oběma.

Do jaké míry kluci v představení improvizují?

O: Záleží, kdy máš pevný text. Je to improvizace ve chvíli, kdy si odstoupíš od toho textu? Jeden, dva kroky? A

řekneš něco navíc? Nebo to je obohacení textu? Čistá improvizace to rozhodně není.

L: Kluci si často něco přidají, něco uberou.

Očividně se překvapí.

L: Láďa tady překvapil například tím, že vlezl pod stůl místo na forbínu, čímž se úplně přeskočila jedna scéna.

O: Ta nevtipnější, kdy se Láďa svlíkne na jevišti úplně celej. Proto je na konci ten odkaz, kdy se znovu svlíká. A to už by nemělo být tak vtipný, protože ho lidi nahatýho už viděli. Bohužel ho tady nahatýho nezažili, protože se zapomněl chtít svlíkat.

Jak ten pevný text vznikl? Společně?

L: Láďa to dlouho nosil v hlavě. Pak to napsal. A Ondra si ten text vzal pod kudlu a dramaturgicky to upravil.

O: Moc ne. Pořád to má spoustu míst, kde by mohl Ondra ještě udělat spoustu další práce. Vesměs to je tak, že to co hrajou, je to, co Láďa napsal.

Nikdo další vám s tím tedy nepomáhal? Kdo by se na to podíval s odstupem?

L: To ne. Vlastně díky tomu, že kluci jezdí na přehlídky, dostávají zpětnou vazbu. A berou si ji k srdci. I většinu

předchozích her napsali, nazkoušeli a objeli přehlídky. A pak prepisovali, přezkušovali. Po kouskách.

O: Když mají pocit, že tam musí ještě něco říct, tak to dopíšu.

L: Pořád se o tom baví, hádají se o repliky.

O: Třeba dneska se bavili o té scéně, která nakonec nebyla. Jestli ji tam dát, nebo ji naopak udělat delší, že by si to zasloužila. A Láďa rovnou, aniž by Ondru informoval, dramaturgicky zasáhl.

Představení je převážně pro poučené divadelní publikum, které dokáže ocenit všechny jeho kvality. Jak často a kde máte v plánu ještě hrát?

O: Tady jsme hráli po čtvrté. Říkali nám, že všechny fótky na divadlo ocení v České republice jen asi čtyři sta lidí. Je to vlastně malý publikum. Když jsme hráli v Praze, tak přišlo málo lidí a mám pocit, že si jim musel pak věci vysvětlovat.

L: To je pravda. Rádi bychom s tím na festivaly. Bechyně, Mighty Sounds, kde to půjde.

A co kluci plánují? Existuje ještě něco po jádru? Dá se jít ještě hlouběji?

Ondra: Ještě se dá jít na okraj.

Helena Plicková

TOŤ FIXACE!

Divadelní Duo Toť z Prahy nám sehrálo vtipnou hříčku „Toť divadlo!“ Ladislav Karda a Ondřej Zais, které jsme v posledním desetiletí mohli sledovat v jejich na herecké improvizaci postavených představeních, nyní posunuli svou metodu práce a vytvořili pevný, fixovaný autorský tvar, jehož základním tématem se stalo samo divadlo. Improvizační metoda hereckého sebezpřistihování, prozkoumávání vztahových souvislostí „teď a tady“, neustálého „čeření zahnívajících vod“ delšího rozvíjení jednoho nápadu, je přivedla k vybudování řetězce situací kolem snahy dvou herců, Ládi a Ondry, a dvou postav, Ládi a Ondry, obstát v „matrixu“ jeviště a hlediště a nakonec z něj také uniknout.

Tázání typu „Odkdy máme v obýváku oponu?“, „Budeš Láďa, nebo Ondra?“, „Když se zavře opona, budeme mrtví?“, „Improvizuješ?“, „Jsi postava?“ atd. je vedou do různých možných „vrstev“ existence na jevišti. Až nakonec před samotné „Divadelní jádro“, které na ně (hlasem Milana Schejbala) promluví. Mohou se ho zeptat a dozvědět se to nejpodstatnější, ale možnost odpovědi samozřejmě vyplývají nepodstatnou zpřesňující otázkou.

Vše se děje s vtipem, hravostí, v tempu. A jakoby s improvizací lehkostí. Což je jedna z podstatných, v tomto případě jakoby „neviditelných“, kvalit posledního díla Duo Toť. Jak už jsem se zmínil výše, představení improvizované není. Aby tak působilo, muselo jejich herectví projít zásadní kvalitativní změnou: ke schopnosti improvizací něco nalézt musela přibýt schopnost vědomě celý proces zafixovat a před divákem znovu rozšířit. A jak říkali staří mistři, jedno z největších umění herce je umění skrýt přípravu.

(Jen na okraj: ulehčili si to trochu tím, že v jejich „vrstvách“ chybí charakterizace postavy, zásadněji odlišné od osobního stereotypu herců.)

Děkuji za představení. Příjemné osvěžení.

Aleš Bergman

Moc se mi to líbilo. Chytrý, krásný humor.

Ladislav, Klapý

Skvělý. Tohle mám strašně ráda. Moc se mi to líbilo

Eva, Praha (rodačka z Volyně)

Bylo to bizarní. Ale tak roztomile bizarní.

Jirka, Brno

Jééé. Ještě tady sedím, jak jsem úplně ponořen do dojmů. Pěkný, hezký, výborný.

Standa, Hlinsko

Bylo to skvělé. Moc děkujeme.

Adéla, Praha

Hezké. Zábavné.

Martina, Strakonice

Dojmy jsou krásně smíšené. Do poslední chvíle jsem netušil, jestli už je konec.

Petr, Strakonice

Moc pěkné. Takhle to funguje, když se dělá divadlo. Nebo když se studuje.

Jiří, Praha

Bylo to strašně zvláštní, ale mně se to moc líbilo. Zábavné po celou dobu. Jakože většinou moc nemusím tyhle alternativní podivnosti, ale tohle bylo dobré. Zajímavé.

Nikola, Brno

Rozhovor s Divadelním jádrem

Mohla bych s vámi udělat krátký rozhovor?

Ano.

Helena Plicková

INSCENACI STÁLE UPRAVUJEME

Rozhovor s režisérem Ladislavem Valešem

Vybral jste si k režii syrovou tragédii.

Jak jste na U kočičí bažiny přišel?

Dostal jsem tip od Petry Kohutové, protože nás zná a ví, jaký styl divadla děláme, že se uchylujeme většinou k dramátům. Autoři skotských, irských, švédských nás baví. Viděl jsem v tom herecké příležitosti, pro některé lidi, protože je to disciplína poměrně těžká a složitá. Jako velkou hereckou příležitost jsem to viděl pro Vladku Zborníkovou, kterou jsem si vzal jako hosta. V našich řadách bych typ této ženy, která by pasovala k hereckému partnerovi věkem, nenašel. Líbilo se mi to jako příležitost pro ni.

Musel jste s textem hodně pracovat?

Zkracoval jsem, upravoval jsem a samozřejmě jsme hledali nějaký klíč. V textu se mísí v uvozovkách duchařina s realitou. Hledal jsem komponenty, aby to zapadlo do sebe. Ale pořád hledáme, nedávno jsme to zase trochu předělávali, protože jsme pochytily několik postřehů. Věřím, že i po dnešním představení to bude podobné. S některými věcmi nejsem spokojen, někde už si myslíme, že jsme na stopě. Pořád objevujeme.

Jste typ režiséra, který se nespokojí s tím, že po premiéře je hotovo a

inscenace si běží svým životem?

Rozhodně ne. Kdyby si člověk myslel, že už je to hotový tvar, tak by to pro inscenaci nebylo dobře.

Pro tuto inscenaci jste zvolili poměrně úspornou a jednoduchou výpravu. Přitom vás mám spojené naopak s velmi bohatou a velkolepou scénografií.

Jdeme kus od kusu. Rozmarné léto potřebuje něco jiného, než Dlouhá cesta do noci. Protože pořád hledáme, naučili jsme se čerpat rady od profesionálních scénografů. I v této inscenaci, ačkoli jsme měli svoji představu, nám se scénou pomáhala Renata Grolmusová. Zároveň dáváme příležitost mladým lidem, návrhy kostýmů dělal student oděvní a výtvarné školy. Doufám, že si mladé lidi vychováme, aby nám třeba v budoucnu dělali kmenové scénografy.

Při režiování se nebojíte dětí na jevišti. Chce to hodně odvahy?

Je to tak předepsané. Nedávno jsem mluvil s Radvanem Páclem, protože v Činoherním klubu shodou okolností tento titul byl na repertoáru. Říkal mi, že i pro ně byl velký oříšek to zahrát, a ptal se, jestli máme dítě. Máme dvojí

pojetí a obsazení. Chlapce, kterého jste viděli, a děvče, které je starší, než postava, kterou hraje. No, nějak nám holka vyrostla. Dlouho se ve mně pralo, koho nasadím. Čím menší dítě, tím horší a drsnější je ten dopad. Ale pracovat s dětmi a mladými lidmi je radost. Mladí herci, třeba Vítek, který hrál číšníka, nebo Jirka, který hrál Hesteřina bratra, jsou ti, které si vychováváme od mala a dáváme jim příležitosti.

Co má Rádobydivadlo Klapý v plánu dál?

Nabídlí jsme režii Vaškovi Špiritovi, představiteli Salieriho v našem Amadeovi. A děláme Gorkého Vassu Železnovovou. Verzi, která ještě nebyla upravena režimem, který dopsal i postavu krasnoarmějky. Původní scénář, kdy mluvíme o rozpadu rodiny, o penězích, úpadkové společnosti. Věřím, že to bude zajímavá inscenace. Premiéru snad budeme mít v únoru, přece jen je složitější dojíždění Vaška ze zahraničí. A nechci ho tlačit, protože jsem rád, že na své náklady je ochotný se nám věnovat.

Martin Rumler

LET MRTVÉ ČERNÉ LABUTĚ

Mýtus o Médeia se od dob Eurípidových dočkal velké spousty nejrůznějších dramatických zpracování – a zejména řada z těch moderních opomíjí jeden jeho podstatný aspekt. Často máme za to, že řecké mýty jsou souborem zcela jasných, kodifikovaných příběhů, ale ve skutečnosti každý z nich existuje v řadě nejrůznějších variant. Že by Médeia zavraždila své děti, to v řadě zdrojů vůbec nenajdeme, je dokonce možné, že to je vynález samotného Eurípida. (Existuje o tom mimochodem krásná televizní hra Oldřicha Daňka zvaná Žena z Korinta, kterou všude doporučuju.) Zato snad ve všech zněních mýtu se Médeia nejprve kvůli Iásónovi stane vražedkyní, ba dokonce bratrovražedkyní – a teprve proto, že se kvůli němu takto prohřešila, si na něj dělá tak osudový nárok.

Řada současných adaptací ji vidí prostě jako ženu, která jaksi radikálně řeší svou zoufalost po partnerově odchodu. Tím pádem je ale ze silné hrdinky více či méně pochopitelná hysterka a z velkého mýtu politováníhodná zpráva z černé kroniky. Marina Carrová ve své Kočičí bažině nechává z dávného příběhu překvapivě mnoho, nechává i onu bratrovraždu, a hra si tak uchovává mytickou velikost. Její svět není banální replikou světa, v němž žijeme, ale zároveň není od tohoto světa odtržený. Je to hra krásná, obtížná, s řadou nástrah a důvodů, proč se jí vyhnout, ale také spoustou důvodů, proč po ní naopak sáhnout.

Podmínkou nutnou a nevyhnutelnou je, že pro ústřední roli Hester musí divadlo disponovat charismatickou, silnou, technicky skvěle vybavenou herečkou, která obsáhne širokou škálu emocí a dovede i v těch nejtemnějších chvílích vzbuzovat jakousi bazální sympatii. S radostí můžu prohlásit že v mých očích Rádobydivadlo Klapý takovouto herečku ve Vladce Zborníkové má, a oporou jsou jí i vesměs velice solidní, místy i vynikající výkony ostatních. Pokud jde o inscenaci jako celek, mám ale bohužel i některé dost silné pochybnosti, o které se pokusím ve zkratce a bez obalu podělit.

Text nese jasné rysy magického realismu, který si (alespoň jak se domnívám) žádá určitou rovnováhu mezi fantasknem a civilní polohou. Hned v první scéně předepisuje Hester setkání s Duchem opatrovníkem, vlastně andělem smrti. Je to scéna nesnadná, Duch se záhy poněkud komicky přiznává, že si vlastně spletl čas. V této inscenaci dostává Duch komické rysy už jako postava samotná, v ruce má mobil, kde si vede agendu – jenže to už se odpoutáváme od magické poetiky, jejímž je tato postava prvním nositelem, a ocitáme se spíš někde u Dürrenmatta nebo skoro u Allenových hovorů se Smrtí. Naproti tomu režie připisuje nadreálné polohy a mizanscény v situacích postav smrtelníků – viz ony údery bičem při konfrontaci Hester s Xavierem či zvláštní způsob „zjevení“ Caroliny v jejím prvním výstupu. Zdá se mi, jako by se inscenátoři snažili těmito vymknutými, groteskními obrazy dohnat atmosféru, ale vnějškovost a zjevná chtěnost těchto momentů jí naopak ubírá.

Zejména druhá polovina volyňského představení navíc chytala snad poněkud nepřípadné komické tóny. Mladý číšník, jehož představitel věku již nejinošského je (v souladu textem, ale snad přeci jen zbytečně) nucen imitovat přeskokování hlasu při mutování, je komickou postavíčkou jak z úplně jiné komedie, zrovna jako obraz, v němž se náhle zjeví v astronautském obleku. Ne, že by se měla inscenace obejít bez humoru, ostatně humoruprostý není ani samotný text, ale tady bylo k vidění tolik různých, ba snad i protichůdných poetik a atmosfér, že se celek div nerozpadl.

Kompaktnosti celku také nepomohla scénografie, o níž se toho při rozborovém semináři namluvilo tolik, že si ji dovolím ponechat stranou.

Z toho bezpočtu zpracování, prepisů a variací mýtu se málokde setkáme s tím, že by se Médeia připravila o požitek z pomsty, o pohled na Iásóna v momentě, kdy se dozví o smrti dětí. Ani Marina Carrová své Hester tuto katarzi neodepřela – v rádobydivadlácké inscenaci ji ale nenajdeme. Je to nepochybně vědomá volba s určitým záměrem, jistě legitimní a možná, jen mě zarazila, stejně jako mě toho v celém představení zarazilo víc. Přesto je to ale velké, ambiciózní dílo, za které děkuju.

Michal Zahálka

Škrtat, škrtat, škrtat

Zuzana, Brno

Bylo to náročné. Teď to potřebuju vstřebat, potřebuju to usadit. Ale všichni hodně dobře hráli, nedokázala bych říct, jestli byl někdo horší, nebo lepší. Teď o tom budu přemýšlet a usazovat.

Eva, Praha

Nebyla jsem na představení naladěná. Nesedlo mi to tématem, ani pojetím.

Jana, Žďár nad Sázavou

Pořád říkali, co kdo udělal a co se stalo. Jenomže na jevišti nikdo nic neudělal a nic se nestalo.

Jiří, Brno

Moc jsem to nepochopil. A když už jsem se v tom začal nějak orientovat, tak mě to moc nevzalo. Bylo to zbytečně moc dlouhé, strašně úmorné. A nemyslím hereckými výkony, ale hrou samotnou. Děj měla místy překomplikovaný a absurdní.

Petr, Žďár nad Sázavou

Celou dobu jsem si říkal, proč? S čím na jeviště postavy vcházely, jaké měly motivace k tomu, co dělají, a jak se chovají a jednají? Samé otázky. Motivace jednotlivých postav i autorky mi zůstaly utajeny. Přitom příběh a jeho vyústění je samo o sobě velmi silné. Ocenil jsem celkem scénu, byla jednoduchá, nepřepřádaná a svou funkci splnila.

Martin, Jihlava

VŽDYCKY NEJPRVE HLEDÁME TÉMA

Rozhovor s představitelkou Mercedes Marií Chmelíkovou

Jaké máte v souboru zkušenosti s přijímacími pohovory ve velkých korporátních společnostech?

Příliš velké nemáme, i když já se kolem toho trochu profesně motám, ale ne v takové míře, o které vypovídá ta inscenace.

Vypadalo to dost věrně, nějaké odborné poradce jste měli?

To jsme neměli, vycházeli jsme z textu. Ale je fakt, že než jsme začali zkoušet, tak jsem se dívala na takzvaná Assessment Centra, která opravdu fungují na obdobné bázi, kdy uchazeči o pozici plní různé úkoly a jsou mezi nimi figuranti, pozorovatelé. A je to drsnější pohovor. Firmy si dnes najímají tato centra, aby jim našla vhodného kandidáta. Jsou to firmy, které mají v popisu práce uchazeče vyždímat a ze všech stran je prozkoumat. Je to šílené.

Jak se k vám hra dostala?

Tuhle hru jsem před pár lety našla já. Četli jsme ji na jednom letním soustředění, už to bude takových šest, sedm let. Říkali jsme si, že je to dobré současné téma. Problém byl,

že hra je původně napsaná pro čtyři postavy a je hodně ukecaná, má přes osmdesát stran. Věděli jsme, že když ji budeme chtít dělat, tak ji budeme muset upravit. Jak ležela v šuplíku a my se k tomu tématu znovu a znovu vraceli, poprosili jsme Janu Kubátovou, jestli by ji neupravila. Existuje ještě španělský film, napsaný podle této divadelní hry, a v něm je postav víc, asi deset. Jana to tedy přepsala na šest postav, protože nás to chtělo hrát šest. Upravila to a nakonec zrežirovala.

Když jste text poprvé četla, měla už jste před očima obsazení rolí?

To ne. Vždycky nejprve hledáme téma. U nás to funguje tak, že kdokoli může přinést text a pokud k sobě najde lidi, kteří to chtějí dělat a sestaví si svůj tým, tak si může vyprodukovat inscenaci.

Grönholmova metoda je nyní jediná věc, kterou děláte?

Tahle sezóna je hodně derniérová. Měli jsme derniéru Písečku, 20. května máme derniéru Pasti na osamělého muže a v červnu bude derniéra Šťovíku, pečených bram-

bor. Příští týden máme naopak premiéru nové inscenace.

Co to bude?

Saturnin. Bude to už třetí naše představení, kde máme živou muziku na scéně, osmičlennou kapelu. Je těžší to zkoordinovat.

Jak vlastně v Plzni funguje váš provoz?

Nemůžeme si stěžovat, protože v Plzni existuje spolek Divadlo Dialog, který spravuje prostor Divadla Dialog. To je malinkaté divadlo asi pro sedmdesát diváků, malé jeviště. A v rámci tohoto spolku funguje asi dvanáct souborů, které se střídají na jevišti a ve zkušebnách. A žijeme ze čtyřletého grantu od města Plzně.

Říkáte malé jeviště. Je pro vás těžké se ocitnout ve velkém sále s velkým jevištěm?

Mnohdy máme opačnou zkušenost. Když se dostaneme na trochu větší jeviště, než jsme zvyklí, začne naše inscenace dýchat, úplně o sebe neza-kopáváme a tak nám to prospěje.

Martin Rumler

4 : 4 X 5 + 1

Grönholmova metoda, nejúspěšnější dramatický opus katalánského dramatika Jordi Galcerána (1964; její česká premiéra se odehrála v roce 2011 pod názvem Konkurz podle Grönholma v Slováckém divadle), je černá groteska, založena na několikanásobném překvapivém dějovém zvratu („twistu“), která ukazuje nekompromisnost, v jaké se ve světě nadnárodních korporátů bojuje o místo. Čtveřice uchazečů se v uzavřené místnosti střetne v boji o vedoucí manažerskou pozici ve velké mezinárodní firmě, přičemž musí plnit úkoly, které jim zvenčí zadává neviditelný „Velký bratr“. Fernando, který za cenu značné bezohlednosti v tomto souboji obstojí nejlíp, na konci překvapeně zjistí, že jeho domnělí protivníci byli psychologové dotyčné firmy. Ti ho v závěrečné zkoušce podrobí konfrontaci, při níž na něj vytáhnou všechnu myslitelnou „špínu“ z jeho minulosti. Fernando neobstojí, na konci zůstává zdeptaný a osamělý, zatímco psychologové, kteří právě obětovali nepotřebný lidský materiál, se spokojeně chystají na další den hledání „zmrda s tváří dobráka“. Hra obsahuje černohumorné prvky, více v ní však převažuje žánr modelového psychotrilleru, v němž panuje stálá nejistota o záměrech jednotlivých postav.

Píši tak rozvláčně o hře samotné, protože na jevišti je v inscenaci souboru JakoHost Plzeň k vidění žánrově (ale i dějově) značně jiná podívaná. Režisérka Jana Kubátová (zřejmě z vnitrosouborových důvodů) dopsala do hry další dvě postavy (už to je zásah zcela nebývalý) - repliky čtveřice uchazečů jsou rozepsány mezi pět postav, přibyl i samotný titulní Grönholm, považovaný ostatními nadřazeně za jakéhosi „Maďara“. Pointa se tak poněkud prozradí na začátku, neboť Grönholm celou dobu působí spíše jako dohlížející než jeden z uchazečů; ztratí se klaustrofobická atmosféra předlohy, kde postavy jsou ovládány neviditelnou, ale zřetelně přítomnou silou (to je dáno i scénografií); samotný závěr, kdy Julio stále mluví o Maďarovi, byť je jeho identita už dávno zjevná, pak postrádá smysl úplně. Přibyla celá milostná linie mezi Juliem a Mercedes a s ní (i od Galceránova značně odlišný) závěr hry. Vezmeme-li v úvahu, co všechno se dopsalo, co vše se škrtno a s jakou volností herci nakládají s jednotlivými replikami (daleko to přesahuje rozměr běžného hereckého „dávání textu do pusy“), možná už by se hodilo plzeňskou inscenaci umístit do škatulky „na motivy“.

Výsledkem pak je, že místo černohumorného thrilleru sledujeme spíš tradiční bulvární konverzačku, v níž jde především „o hlášky“. Na tomto poli přiznávám rád plzeňským jistý úspěch – postavy jsou zřetelně konturovány, slovní vtipy vcelku dobře načasovány, inscenace plyne v příjemném, byť příliš rozvlácném tempu, mizanscény jsou přehledně budované (občas se popochází a přechází trochu přes míru, ale to je řekněme věc vkusu). Razantní projev Radima Brejchy v roli Fernanda z inscenace v dobrém i zlém vyčnívá – herec hraje sice poněkud na komický efekt, ve výsledku však toho efektu skutečně dosahuje a jeho ležerně ironický buran zůstane v divákově paměti zřejmě nejvíce (ovšem za cenu stylového vydělení se ze zbytku inscenace). Přijmeme-li významové nedůslednosti plynoucí z adaptace, je asi největším problémem inscenace množství pauz - a to píši jak o těch psychologizujících v hereckém projevu, tak pauze samotné, která spolehlivě rozptýlí i poslední zbytky dramatického napětí.

Skvělé herecké výkony a od srdce jsem se zasmála.

Anežka, Volyně

Mně se to strašně líbilo. Líbil se mi závěr a bylo to fakt dobře zahrané.

Hanka, Praha

Bylo to úžasné, perfektní, skvěle zahrané, přirozené. Opravdu si člověk připadal jako na přijímacím pohovoru do zaměstnání. Bylo to takové spontánní. Jsem nadšená, moc spokojená.

Jirina, Volyně

Podle mě to bylo skvěle zpracované. Líbilo se mi to moderní pojetí.

Michal, Praha

Pobavila jsem se. Líbilo se mi to. Dobrá myšlenka i humor. Dobře hráli.

Miluška, Volyně

Chtělo by to zrychlit a proškrtat, protože hlavně první půlka už byla příliš rozvláčná a strašně ukecaná. Herci mají výborné a překvapivé pro mě bylo rozuzlení. Mohli si odpustit ten ženský převlek při děkovačce.

Eva, Praha

Zajímavý text s dobrou pointou. Bohužel se ho nepodařilo dostatečně vyškrtat, abych neměla pocit, že se to zbytečně vleče. Od souboru jsem už viděla Šťovík, pečené brambory. A narazila na stejný problém s temporytmem.

Helena, Praha

ROZHOVOR

...dokončení ze strany 1

Velmi nebezpečné známosti, kterou jsme teď dělali v Mostě. A přijetí je velmi vřelé. Nebyl jsem si jistý ani Vítězným únorem v Hradci, který se sice velmi povedl, ale naplnily se obavy, že o inscenaci nebude široký zájem. Ale ten, kdo přijde, je z ní potěšený. Musí se rozlišovat, jestli se hra povede a odezva je kladná, ale lidí je málo. Anebo zda míří na kasu, na návštěvnost. Ideální je, když se to spojí. Nebyl jsem si jistý ani uvedením Bílé nemoci v Pardubicích, nevěděl jsem, zda bude diváky Čapek a tento typ jeho hry zajímat. A zajímá. Obecně je trend asi v tom, že kamennější, konzervativnější divadla v určitém ohledu více uvádějí současnou dramaturgiu. Více se otevírají a diváci ani inscenátoři už se tolik nebojí různých pokusů. Převládá ale potřeba diváka bavit. A výrazně se bavit. Odlišujeme se tím od rakouské či německé dramaturgie, které mají tendence zabývat se aktuálními tématy v celospolečenském kontextu. Interpretace her pak směřují tímto směrem.

Čím myslíš, že to je?

Myslím si, že jako národ nemáme takovou zodpovědnost, jako třeba Němci nebo Rakušani, kteří prožili určité věci a kolektivně se aktuálními společenskými problémy zabývají. A hlavně je řeší. Zatímco my se tak jako vezeme a raději se bavíme. Jakoby se nás problémy netýkaly.

A jak myslíš, že by tomu divadlo mohlo pomoci?

To právě nevím. Možná tomu může pomoci, že přislíbí, že inscenace budou kvalitní, dobré a srozumitelné. A pak si divák najde cestu i k těžším titulům. Musí totiž být přichycen. Ale nevím, jestli divadlo obecně to dokáže. Konkrétní divadla určitě ano - svou tvář, propagaci a podobně. V širším ohledu to závisí na nastavení společnosti. Je to běh na dlouhou trať.

Helena Plicková

PROGRAM

Neděle 7. května 2017

10.00 (NN) DS Vrchlický Jaroměř
režie: Jan Sklenář

A. a V. Mrštíkové, M. Krobot, B. Rychlík:
Rok na vsi

13.30 Diskuse (*Rok na vsi*)

14.30 (NN) Divadlo Akorát Praha /
režie: Adéla Červenková
Martin McDonagh: **Mrzák Inish-**
mannský / Do 15 let nepřístupné

17.00 Diskuse (*Mrzák Inishmannský*)

Zpravodaj XXVI. celostátní přehlídky
amatérského činoherního a hudebního
divadla Divadelní Piknik Volyně 2017.
Redakce: Helena Plicková, Martin Rumler,
David Slížek. Vydává Volyňská kultura.
Náklad 100 výtisků.

Obrazem

Skoro 200 obědů vydala v pátek zdejší kuchyně, která se po dobu přehlídky stará nejen o žaludky pravidelných místních strávníků, ale i o účastníky Pikniku. Celému týmu díky!

Lektorský sbor v akci (zleva: Jaromír Hruška, Michal Zahálka, Zdeněk Janál, Kateřina Baranowska a Aleš Bergman).

A co na to FAGI?

